

Yusif Əziz oğlu ƏLƏKBƏRLİ
Doktorant, Bakı Dövlət Universitetinin
E-mail: yusif_elekberli.2002@mail.ru

KOMMERSİYA MÜƏSSİSƏLƏRİ ÜÇÜN SƏMƏRƏLİ PAYLAMA LOGİSTİKASI: OPTİ-MALLAŞDIRMA VƏ PROBLEMLƏR

Xülasə

Bu məqalədə tədarük zəncirinin səmərəliliyinə, xərclərin azaldılmasına və müştəri məmnunluğuna təsiri vurğulanaraq, kommersiya müəssisələrində paylama logistikasının rolu və əhəmiyyəti müzakirə olunur. Paylama logistikası malların istehsalçılardan son istehlakçılara vaxtında və sərfəli şəkildə çatdırılmasını təmin etmək üçün malların daşınmasını, saxlanmasını, qablaşdırılmasını və avtomatlaşdırılmış emalını əhatə edən təchizat zəncirinin əsas komponentidir. Məqalədə logistika səmərəliliyini artırmaq üçün avtomatlaşdırma, inventar idarəetmə sistemləri və optimallaşdırılmış daşıma üsulları kimi müasir texnologiyaların integrasiyası vurğulanır.

Bu məqalənin məqsədi kommersiya müəssisələrində paylama logistikasının əsas aspektlərini təhlil etmək, logistika idarəetməsi ilə bağlı problemləri müəyyən etmək və ümumi səmərəliliyi artırmaq üçün optimallaşdırma strategiyalarını təklif etməkdir. Tədqiqat getdikcə qloballaşan və rəqəmsallaşan bazarda bizneslər üçün rəqəbat üstünlüyünün təmin edilməsində logistik əməliyyatların strateji əhəmiyyətinə dair fikirlər təqdim etmək məqsədi daşıyır.

Məqalədə biznes uğurunun əsas vasitəçisi kimi paylama logistikasının əhəmiyyəti vurğulanır. Məqalə həmçinin, müəssisələrin xərcləri minimuma endirmək, əməliyyatları sadələşdirmək və müştəri xidmətlərini təkmilləşdirmək üçün innovativ logistik həllər qəbul etmələrinin vacibliyini vurğulayır. Effektiv logistik strategiyaları həyata keçirməklə müəssisələr bazarda mövcudluğunu gücləndirə, təchizat zəncirinin dayanıqlığını artırır və uzunmüddətli gəlirliliyə nail ola bilərlər.

Açar sözlər: *Paylama logistikası, təchizat zəncirinin idarə edilməsi, kommersiya müəssisələri, xərclərin optimallaşdırılması, avtomatlaşdırma, logistika səmərəliliyi.*

UOT: 336

JEL: E58

DOI: <https://doi.org/10.54414/PJFN6231>

Giriş

Paylama logistikası malların istehsalçıdan istehlakçıya səmərəli axını üçün vacibdir. Bu, nəqliyyat marşrutlarının planlaşdırılması, anbarların idarə edilməsi və vaxtında çatdırılmanın təmin edilməsi kimi müxtəlif fəaliyyətləri əhatə edir. Bu prosesləri sadələşdirməklə şirkətlər xərcləri azalda, çatdırılma sürətini yaxşılaşdırır və müştərilərinə daha yaxşı xidmət göstərə bilərlər. Bu gün sürətlə inkişaf edən bazarda bizneslərə rəqəbat üstünlüyünü qoruyub saxlamaqda və artan istehlak tələblərini ödəməkdə kömək edən paylama logistikasının rolu daha da vacib olmuşdur.

Təchizat zəncirinin istehsal və müştəri bazası ilə əlaqəli olan logistika komponenti paylama logistikasıdır. Birbaşa istehlakçıya çatdırılma üçün paylama və logistika idarəçiliyi, istehsalçı və ya

təchizatçıdan pərakəndə satışçılara, yerinə yetirmə mərkəzlərinə və müştərilərə son məhsulların göndərilməsi ilə e-ticarət yerinə yetirmə prosesini tamamlamaya yönəlir. Bu, istehsal firmaları, pərakəndə satışçılar və istehlakçılar arasında malların hərəkətinin əsas planlaşdırılması, idarə olunması və işlənməsi prosedurlarından ibarətdir.

Paylama logistikası – malların daşınması və anbarlanması ilə bağlı nəqliyyat proseslərinin idarə edilməsi və əlaqələndirilməsini əhatə edən mürəkkəb bir prosesdir. Paylamanın ən vacib aspektlərindən biri resursların səmərəli istifadəsi yolu ilə xərclərin minimuma endirilməsi və məhsulların istehsalçıdan son istehlakçıya optimal çatdırılmasının təmin edilməsidir. Paylama logistikasının əsas prinsiplərinə nəqliyyatın təşkili, qablaş-

dırma, anbarlama, malların idxalı və ixracı daxildir. Nəqliyyatın təşkili optimal marşrutun və nəqliyyat vasitəsinin seçilməsini, həmçinin tədarükün planlaşdırılmasını və icrasına nəzarəti əhatə edir [1, s. 1579].

Qablaşdırma, daşınma və anbarlama zamanı malların qorunmasını təmin edən paylamanın vacib komponentlərindən biridir. O, etibarlı olmalı, məhsulları mümkün zədələnmələrdən qorumalı, həmçinin beynəlxalq standartların və idxalçı ölkənin qanunvericiliyinin tələblərinə cavab verməlidir. Anbar optimizasiyası və ehtiyatların idarə olunması da paylama logistikasının vacib aspektlərindəndir. Anbar təsərrüfatı elə təşkil edilməlidir ki, saxlanma xərcləri minimuma endirilsin və malların operativ yüklənməsi təmin olunsun. Anbarda proseslərin avtomatlaşdırılması əl əməyindən istifadənin azaldılmasına və malların emal və göndərilmə sürətinin artırılmasına imkan yaradır. Paylama logistikasının əsas məqsədi, istehsal müəssisəsinin çıxış anbarı ilə istehlakçılar, daxil olan anbar və ya qəbul nöqtəsi arasında fiziki, təşkilati və məlumat əlaqələri təmin etməkdir. Paylama logistikası, paylamanın hazırlanması və həyata keçirilməsi ilə bağlı logistika vəzifələri və addımlarının ümumiləşdirilməsini təmin edir. Müəssisədə paylama logistikasının tətbiqi bir sıra amillərdən asılıdır.

Paylama logistikası aşağıdakı sahələrdə problemlərin həllinə yönəlmişdir:

- Paylama anbarlarının yerinin seçilməsi (saxlama bölgüsünün təyini),
- Malların saxlanması,
- Məhsulların qablaşdırılmasının idarə edilməsi,
- Malların çıxışı və yüklənmənin təmin edilməsi,
- Malların daşınması [2, s. 25].

Paylama logistikasının vacib hissələrindən biri malların idxal və ixracının idarə edilməsidir. Şirkət, optimal marşrut və uyğun nəqliyyat vasitələrinin seçilməsi ilə malların vaxtında çatdırılmasını təmin etməlidir. Müasir avtomatlaşdırma texnologiyaları paylama logistikasında mühüm rol oynayır. Onlar prosesləri optimallaşdırmağa və işin effektivliyini artırmağa kömək edir.

Daşınma paylama logistikasının əsas vəzifələrindən biridir. Bu, optimal nəqliyyat növünün (avtomobil, dəmir yolu, dəniz və ya hava nəqliyyatı) seçilməsini və malların istehsalçıdan

istehlakçıya çatdırılmasının təşkilini əhatə edir. Anbarlama malların satılana qədər anbarlarda saxlanması prosesidir. Sürətli çatdırılmanı təmin etmək və zədələnmə riskini minimuma endirmək üçün anbar sahəsi düzgün təşkil edilməlidir [3, s. 35].

Paylama logistikasında qablaşdırma və avtomatlaşdırma

Qablaşdırma paylama logistikasının ayrılmaz hissəsidir. Etibarlı qablaşdırma malları daşınma zamanı qorumağa və onları zədələnmədən müdafiə etməyə imkan verir. O, həmçinin brendinqin və məhsulun tanınmasının vacib elementi hesab olunur. Avtomatlaşdırma paylama logistikasında prosesləri optimallaşdırmaq üçün müasir texnologiya və sistemlərdən istifadəni nəzərdə tutur. Buraya anbar əməliyyatlarının avtomatlaşdırılması, nəqliyyatın monitorinqi və inventar idarəetməsi daxildir. Avtomatlaşdırma, malların çatdırılma müddətini azaltmağa, xərcləri aşağı salmağa və müştəri xidmətinin keyfiyyətini artırmağa kömək edir ibarətdir [4, s. 43]. Paylama logistikası, malların daşınması və anbarlanması üçün səmərəli təşkilində mühüm rol oynayan bir neçə əsas komponentdən.

1. İxrac – malların ölkə xaricinə göndərilməsi prosesidir. İxrac əməliyyatları malların vaxtında çatdırılmasını və uğurlu ticarət müqavilələrinin bağlanmasını təmin etmək üçün yaxşı koordinasiya və planlaşdırma tələb edir.

2. İdxal – malların ölkəyə gətirilməsi prosesidir. Bu, daşınmanın və anbarlanmanın düzgün təşkilini tələb edir ki, mallar bütöv halda çatdırılsın və satışa və ya istifadəyə hazır olsun.

3. Logistika – istehsalçıdan istehlakçıya qədər malların hərəkətinin planlaşdırılması və təşkili prosesini əhatə edir. Buraya optimal marşrutların seçilməsi, lazımı nəqliyyat vasitələrinin müəyyən edilməsi və yüklərin izlənməsi sistemi daxildir.

4. Daşınma – paylama logistikasının əsas elementlərindən biridir. Bu, uyğun nəqliyyat vasitələrinin seçilməsini, yüklərin təhlükəsizliyinin təmin olunmasını və onların optimal müddət ərzində təyinat nöqtəsinə çatdırılmasını nəzərdə tutur.

5. Anbarlama – malların satılana və ya istifadə edilənə qədər anbarda saxlanması prosesidir. Burada saxlama şəraitinin düzgün təşkili, ehtiyatların uçotu və idarə edilməsi daxildir ki, bu da malların

qəbulu və göndərilməsinin səmərəli həyata keçirilməsini təmin edir.

6. Avtomatlaşdırma – paylama logistikasının optimallaşdırılması və effektivliyinin artırılması üçün tətbiq olunan texnologiyalardır. Avtomatlaşdırılmış sistemlər tapşırıqların icra müddətini azaldır, dəqiqliyi artırır və səhvləri minimuma endirir.

7. Qablaşdırma – malların daşınma zamanı qorunmasını təmin edən vacib amildir. Düzgün

qablaşdırma məhsulların zədələnməsinin və itkilərin qarşısını alır, həmçinin yükləmə və boşaltma proseslərini asanlaşdırır [5].

Bu komponentlərin hamısı bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəlidir və səmərəli paylama logistikasının təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Onların düzgün idarə olunması istehsalçıdan istehlakçıya qədər malların fasiləsiz hərəkətini, vaxtında çatdırılmasını və bütövlüyünün qorunmasını təmin edir.

Komponent	Təsvir
İxrac	Ölkə xaricinə malların göndərilməsi.
İdxal	Ölkəyə malların idxalı.
Logistika	Malların hərəkəti prosesinin planlaşdırılması və təşkili.
Nəqliyyat	Nəqliyyat vasitələrinin seçilməsi və yüklərin çatdırılması.
Anbar təsərrüfatı	Anbarda malların saxlanması.
Avtomatlaşdırma	Avtomatlaşdırılmış sistemlərin tətbiqi.
Paket	Daşınma zamanı malların qorunması.

Cədvəl 1. Paylama logistikasının komponentləri [6]

Daşınma və çatdırılmanın əsas aspektlərindən biri avtomatlaşdırmaadır. Avtomatik sistemlər və avadanlıqlar vasitəsilə bütün prosesi – anbarlarda malların qablaşdırılmasından onların nəqliyyat vasitələrinə yüklənməsinə qədər – sürətləndirmək və optimallaşdırmaq mümkündür. Malların anbarda effektiv saxlanması üçün anbarlama prosesi tətbiq edilir. Müxtəlif sistemlər və rəflər vasitəsilə mallar kateqoriyalara görə bölüşdürülür və optimal şəraitdə saxlanılır. Bu, malların seçilməsi və daşınması prosesini sadələşdirir və sürətləndirir. Paylama logistikasının məqsədi istehsalçıdan son istehlakçıya qədər malların paylanması əməliyyatlarını idarə etmək, planlaşdırmaq və koordinasiya etməkdir. O, nəqliyyat, anbar saxlama və logistika idarəçiliyi ilə bağlı şirkətlərin effektiv fəaliyyətində mühüm rol oynayır. Paylama logistikasının əsas üstünlüklərindən biri, malların çatdırılması və paylanması proseslərinin optimallaşdırılmasıdır. Bu sayədə logistika xərcləri azaldılır, nəqliyyat keyfiyyəti yaxşılaşdırılır və malların son istehlakçılara çatdırılma vaxtı qısaldılır [7, s. 1341].

Paylama logistikasının digər bir üstünlüyü, anbar əməliyyatlarının effektiv idarə edilməsini təmin etməsidir. O, anbarlarda malların ehtiyatlarını optimallaşdırmağa, daha dəqiq planlaşdırma və nəzarət əldə etməyə, həmçinin malların

vaxtında yola salınmasını təmin etməyə kömək edir. Paylama logistikasının bir başqa üstünlüyü isə müştəri xidmətlərinin yaxşılaşdırılmasıdır. Effektiv nəqliyyat və paylama təşkilatçılığı sayəsində şirkətlər sifarişləri müştərilərə sürətlə və etibarlı şəkildə çatdırır, bu isə müştəri məmnuniyyətini artırır və markaya qarşı sadıqlığı yüksəldir.

Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, paylama logistikasının üstünlükləri, nəqliyyat zamanı malların itməsi və zədələnməsi risklərini azaltmağa imkan verir. Bu üstünlüklər, yalnız çatdırılma prosesinə nəzarət etməklə məhdudlaşmır, həm də marşrutların strateji planlaşdırılması, etibarlı xidmət təminatçıların seçilməsi və logistika əməliyyatlarında müasir texnologiyaların tətbiqi ilə bağlıdır.

Ümumilikdə, paylama logistikasının şirkətlərin ticarət fəaliyyətində uğurlu işin ayrılmaz hissəsi olduğu deyilə bilər. O, nəqliyyatın təşkili, ehtiyatların idarə edilməsi və müştəri xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi sahələrində effektivliyə nail olmağa kömək edir, bu isə şirkətlərin rəqabət qabiliyyətini artırır və bazarda lider mövqə tutmalarına dəstək olur [8, s. 181].

Paylama logistikası kommersiya müəssisələrinin səmərəliliyinə, gəlirliliyinə və bazar rəqabət qabiliyyətinə təsir edən əsas komponentdir. Bu-

raya daşınmanın sistematik koordinasiyası, inventar nəzarəti, sifarişlərin işlənməsi və anbar həlləri daxildir. Getdikcə qloballaşan iqtisadiyyatda müəssisələr təchizat zəncirinin dayanıqlığını artırmaq, xərcləri minimuma endirmək və dəyişən istehlakçı gözləntilərinə cavab vermək üçün öz lo-

gistik strategiyalarını təkmilləşdirməlidirlər. Ticarət müəssisələrində paylama logistikasına təsir edən müxtəlif problemlər davamlı təkmilləşdirmələri və innovasiyaları tələb edir. Cədvəl 2 əsas çətinlikləri və onların təsirlərini ümumiləşdirir.

Çətinliklər	Təsir
Xərc təzyiqləri	Artan nəqliyyat və anbar xərcləri
Təchizat zəncirinin pozulması	Təbii fəlakətlər, pandemiya və ya geosiyasi münaqişələr səbəbindən gecikmələr
Davamlılıq məsələləri	Nəqliyyat və saxlamanın ətraf mühitə təsiri
Müştəri gözləntiləri	Daha sürətli və etibarlı çatdırılma xidmətlərinə tələbat

Cədvəl 2. Kommersiya müəssisələrində paylama logistikasının çətinlikləri [9, s. 24]

Paylama logistikası material axınının logistika kanallarında bölüşdürülməsi sxeminin seçilməsi və bu prosesin iştirakçıları arasında daşınmanın həyata keçirilməsi ilə bağlı məsələləri həll edir. Paylama kanalının strukturuna dair qərar qəbul edildikdən sonra, anbarların sayı və yerləşmə yerinin seçilməsi üçün faktiki hesablamalar aparılmalıdır. Bunun əsas məqsədi ümumi paylama xərclərinin səmərəli istifadəsidir. Anbarların sayının artırılması istismar xərclərinin yüksəlməsinə, paylama sisteminin idarə edilməsinin çətinləşməsinə və buna uyğun olaraq idarəetmə xərclərinin artmasına səbəb olur. Eyni zamanda, anbarların sayının artması məhsulun çatdırılma xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır, çünki hər bir anbar öz istehlakçısına yaxın yerləşdirilir və bu da nəqliyyat vasitələrinin yürüş məsafəsinin azalmasına gətirib çıxarır [10].

Optimal paylama anbarlarının yerləşdirilməsi üçün üç əsas metod geniş istifadə olunur:

1. Tam axtarış və bütün mümkün variantların qiymətləndirilməsi – adətən kompüter proqramları vasitəsilə həyata keçirilir. Bu metod optimal həllər əldə etməyə imkan verir, lakin böyük həcmdə hesablamalar tələb etdiyi üçün hətta tam kompüterləşdirilmiş şəraitdə belə çətin tətbiq edilə bilər.
2. Evristik metodlar – ekspertin təcrübəsinə əsaslanaraq perspektivsiz variantları əvvəlcədən istisna etməsi ilə xarakterizə olunur. Bu metod paylama anbarlarının sayının və yerləşməsinin bir neçə mümkün variant arasından seçilməsini asanlaşdırır.
3. Ağırliq mərkəzi metodu – fiziki sistemlərdə material nöqtələrinin ağırliq mərkəzinin

müəyyən edilməsinə bənzəyir. Burada material nöqtələri istehlakçılara uyğunlaşdırılır və onların yerləşmə yerlərində yerləşdirilir, hər bir nöqtənin çəkisi isə müvafiq istehlakçının aldığı material axınının həcmində uyğun gəlir. Xidmət göstərən anbar bu material nöqtələrinin ağırliq mərkəzində yerləşdirilməlidir [11, s. 23].

Anbar-paylama məntəqələrinin sayı və onların yerləşdirilməsi ilə bağlı qərarlar qəbul edildikdən sonra, yerli administrasiyanın planları və yerli qanunvericiliyin xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq müvafiq dəyişikliklər edilməlidir [12, s. 268].

Paylama kanalının strukturuna dair qərarlar qəbul edildikdən sonra, məhsulun faktiki çatdırılmasını təmin etmək üçün müəyyən gömrük-lojistika operatorlarından istifadə olunmalı və daşınma proseslərinin sənədləşdirilməsi düzgün təşkil edilməlidir. Paylama əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün ən optimal təşkilati forma satınalma-satış müqavilələri hesab olunur. Bu müqavilələr:

- Tədarük həcmi,
- Məhsul çeşidini,
- Tədarük müddətlərini və qaydalarını,
- Keyfiyyət və komplektlik şərtlərini,
- Müqavilə tərəflərinin məsuliyyətini

özündə ehtiva edir.

Bu razılaşmalar əsasında nəqliyyat-ekspeditor xidmətləri üzrə ixtisaslaşmış, etibarlı və tanınmış şirkətlərin cəlb edilməsi mümkündür. Bütün paylama prosesini həyata keçirən şirkətlər isə material axınının fiziki paylanması üzrə ixtisaslaşmış müəssisələr hesab olunur [13].

Paylama logistikasının optimallaşdırılması

Paylama logistikasının optimallaşdırılması, nəqliyyat əməliyyatlarının, logistika nəzarətinin, anbar proseslərinin planlaşdırılmasının və idarə edilməsinin səmərəliliyini maksimuma çatdırmaq üçün müxtəlif metodların və alətlərin istifadəsini əhatə edir. Paylama logistikasının optimallaşdırılmasının əsas üstünlüklərindən biri, malın daşınması xərclərinin azalmasıdır. Optimal marşrutların seçilməsi, konsolidasiya olunmuş yüklərin təşkili və səmərəli nəqliyyat vasitələrinin istifadəsi ilə, malların son istehlakçılara çatdırılmasına olan xərclər əhəmiyyətli dərəcədə azaldıla bilər. Məlumat texnologiyaları paylama logistikasında mühüm rol oynayır, çünki onlar malların paylanması proseslərinin effektiv nəzarətini və idarə olunmasını təmin edir. Məlumat texnologiyalarının paylama logistikasındakı əsas funksiyalarından biri logistika əməliyyatlarının bütün mərhələlərinə operativ və dəqiq nəzarət təmin etməkdir. Xüsusi proqram və sistemlərin istifadəsi ilə yüklərin hər bir mərhələsini izləmək mümkündür: göndərmə nöqtəsindən təyinat nöqtəsinə qədər [14, s. 111].

Bundan əlavə, məlumat texnologiyaları paylama logistikasının bütün proseslərinin idarə olunması və koordinasiyasını təmin edir. Xüsusi proqram təminatı vasitəsilə malların hərəkətini planlaşdırmaq və nəzarət etmək, anbarda ehtiyatları idarə etmək, nəqliyyat marşrutlarını optimallaşdırmaq və cari məlumatlar və analizlər əsasında qərarlar qəbul etmək mümkündür. Məlumat texnologiyaları həmçinin paylama logistikasında vacib prosesləri avtomatlaşdırmağa imkan verir. Məsələn, xüsusi proqramlar vasitəsilə tədarükçülərə sifarişləri avtomatik olaraq formalaşdırmaq və göndərmək, malların hərəkəti barədə sənədlər yaratmaq, sifarişlərin izlənməsi və nəzarəti, inventarlaşdırma və digər əməliyyatları həyata keçirmək mümkündür [15, s. 17].

Paylama logistikasının vacib bir aspekti, yüklərin hərəkəti ilə bağlı bütün əməliyyatlara nəzarət etməkdir. Bu, yüklərin vaxtında və minimum xərclərlə göndərilməsi, daşınması və çatdırılması proseslərini idarə etməyi tələb edir. Paylama logistikasının əməliyyatları arasında optimal nəqliyyat vasitələrinin və anbar sahələrinin seçilməsi, çatdırılma marşrutlarının təşkil edilməsi, yüklərin daşınması üçün lazım olan bütün icazələrin və sənədlərin qeydiyyatı daxildir.

Beləliklə, paylama logistikasının effektiv logistika proseslərinin idarə edilməsində ayrılmaz bir

hissə olduğunu söyləmək olar. O, malların və materialların vaxtında və minimum xərclərlə çatdırılması əməliyyatlarını təşkil etməyə imkan verir. Qarşıya qoyulan çağırışlara baxmayaraq, paylama logistikasının şirkətlər üçün, xüsusilə elektron ticarət sahəsində, çoxlu perspektivlər təqdim etdiyi açıqdır [16, s. 45].

Nəticə

Paylama logistikası malların istehsalçılardan son istehlakçılara səmərəli hərəkətinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Müasir texnologiyaların, o cümlədən avtomatlaşdırma və informasiya sistemlərinin integrasiyası təchizat zəncirinin görünməsini yaxşılaşdırmaq, əməliyyat xərclərini minimuma endirmək və çatdırılma müddətlərini azaltmaqla paylayıcı logistikanın səmərəliliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırmışdır. Paylama logistikasının optimallaşdırılması kommersiya müəssisələrinin getdikcə qloballaşan iqtisadiyyatda rəqabətə davamlı qalması üçün vacibdir. Logistika əməliyyatlarının səmərəli planlaşdırılması və icrası şirkətlərə xərcləri azaltmağa, müştəri məmnuniyyətini artırmağa və bazardakı mövqelərini möhkəmləndirməyə kömək edir.

Nəticə etibarilə paylama logistikası texnoloji tərəqqilərə və bazar tələblərinə daim uyğunlaşma tələb edən dinamik və inkişaf edən bir sahədir. Səmərəli logistika strategiyalarını həyata keçirməklə, müəssisələr əməliyyat səmərəliliyini artırır, xərcləri azaldır və müştəri məmnuniyyətini artırır, nəticədə rəqabətli bazarda uzunmüddətli uğuru təmin edə bilər.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Huang B., Wang, T., & Xue, X. (2012). Service-selecting approach based on domain-specified 'Quality of Service' model and its application in logistics. *The Service Industries Journal*, 32 (9), pp. 1571–1588.
2. İmanov T.İ. (2005). Logistikanın əsasları: II hissə Bakı, 334 s.
3. Daugherty, P. J., Chen, H., Ferrin, B. G. (2011). Organizational structure and logistics service innovations, *The International Journal of Logistics Management*, 22(1), pp. 26-51.
4. Суслов Д. Н. (2016). Сетевые методы в логистике: Учебное пособие / Суслов Д.Н. - Красноярск: СФУ, 88 с.

5. <https://logists.by/blog/realizatsiya-optimalnoy-distributsii-v-logistike-effektivnost-strategii-i-tehnologii>
6. http://www.kgau.ru/distance/fub_03/el-deshtein/logistika/02_03.html
7. Hall J., Matos, S., & Silvestre, B. (2012). Understanding why firms should invest in sustainable supply chains: a complexity approach. *International Journal of Production Research*. Vol. 50, No. 5, 1 March 2012, pp.1332–1348.
8. Ермакова М.В. (2017). Сферы применения распределительной логистики // *Открытая наука*. — № 28. с. 179-183.
9. Straka M. (2017). The position of distribution logistics in the logistic system of an enterprise, *International Scientific Journal about Logistics*, Volume: 4, Issue: 2, ISSN 1339-5629, pp. 23-26.
10. <https://logistics.by/blog/raspredelitel'naya-logistika-klyuchevye-aspekty-organizacii-effektivnyh-postavok-i-peredachi-gruzov>
11. İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (2003). *Lojistik*, ss. 21-25.
12. Matwiejczuk R. (2013). Logistic potentials in business competitive advantage creation. *Scientific Journal of Logistic. LogForum* 9 (4), pp. 265–275
13. <https://golocad.com/logistics/distribution-logistics/>
14. Багиновой В. В. (2018). Методические и практические аспекты эффективной работы логистики: учебное пособие / кол. авторов; под ред. В.В. Багиновой. – Москва: РУСАЙНС, 244 с.
15. Pehlivanova T. (2011). Optimization of management of logistic systems in agriculture. *Trakia Journal of Sciences*, Vol. 9, No. 4, pp. 16–19.
16. Аникин Б.А., Тяпухин А.П. *Коммерческая логистика: учебник*.–М.: ТК Велби, Изд-во «Проспект», 2005. 432 стр.

Юсиф Азиз АЛЕКПЕРЛИ

Докторант, Бакинский Государственный Университет

E-mail: yusif_elekberli.2002@mail.ru

ЭФФЕКТИВНАЯ РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНАЯ ЛОГИСТИКА ДЛЯ ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ: ОПТИМИЗАЦИЯ И ПРОБЛЕМЫ

Резюме

В данной статье рассматриваются роль и значение распределительной логистики на коммерческих предприятиях, особое внимание уделяется ее влиянию на эффективность цепочки поставок, снижение затрат и удовлетворенность клиентов. Распределительная логистика является ключевым компонентом цепочки поставок, которая включает транспортировку, хранение, упаковку и автоматизированную обработку товаров для обеспечения своевременной и экономически эффективной доставки товаров от производителей к конечным потребителям. В статье подчеркивается важность интеграции современных технологий, таких как автоматизация, системы управления запасами и оптимизированные методы транспортировки, для повышения эффективности логистики.

Целью данной статьи является анализ основных аспектов распределительной логистики на торговых предприятиях, выявление проблем, связанных с управлением логистикой, и предложение стратегий оптимизации для повышения общей эффективности. Целью исследования является предоставление информации о стратегической важности логистических операций в обеспечении конкурентных преимуществ для предприятий на все более глобализованном и цифровом рынке.

В статье подчеркивается важность распределительной логистики как ключевого фактора успеха бизнеса. В статье также подчеркивается важность внедрения компаниями инновационных логистических решений для минимизации затрат, оптимизации операций и улучшения обслуживания клиентов. Внедряя эффективные логистические стратегии, предприятия могут укрепить свое присутствие на рынке, повысить устойчивость цепочки поставок и добиться долгосрочной прибыльности.

Ключевые слова: *распределительная логистика, управление цепочками поставок, торговые предприятия, оптимизация затрат, автоматизация, эффективность логистики.*

Yusif Aziz ALEKPERLİ
PhD student, Baku State University
E-mail: yusif_elekberli.2002@mail.ru

EFFICIENT DISTRIBUTION LOGISTICS FOR COMMERCIAL ENTERPRISES: OPTIMIZATION AND PROBLEMS

Abstract

This article discusses the role and importance of distribution logistics in commercial enterprises, emphasizing its impact on supply chain efficiency, cost reduction, and customer satisfaction. Distribution logistics is a key component of the supply chain that involves the transportation, storage, packaging, and automated processing of goods to ensure timely and cost-effective delivery of goods from manufacturers to end consumers. The article emphasizes the integration of modern technologies such as automation, inventory management systems and optimized transportation methods to improve logistics efficiency.

The purpose of this article is to analyze the main aspects of distribution logistics in commercial enterprises, identify problems related to logistics management and propose optimization strategies to improve overall efficiency. The study aims to provide insights into the strategic importance of logistics operations in ensuring competitive advantage for businesses in an increasingly globalized and digitalized market.

The article emphasizes the importance of distribution logistics as a key enabler of business success. The article also highlights the importance of enterprises adopting innovative logistics solutions to minimize costs, streamline operations, and improve customer service. By implementing effective logistics strategies, enterprises can strengthen their market presence, increase supply chain resilience, and achieve long-term profitability.

Keywords: *Distribution logistics, supply chain management, commercial enterprises, cost optimization, automation, logistics efficiency.*